

Protokol o hodnocení Bakalářské práce

Název práce: FENOMÉN SMRTI VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ

Práci předložila studentka: Tereza Kopřivová

**Studijní obor: Výtvarná výchova a kultura se zaměřením na vzdělávání –
maior, Historie se zaměřením na vzdělávání - minor**

Posudek vedoucí práce: Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.

1. Cíl práce

(uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem bakalářské práce s názvem *Fenomén smrti ve výtvarném umění* bylo představit a přiblížit studentům a žákům tabuizované téma smrti a v rámci pedagogické reflexe vycházející z umělecko-historické studie vymyslet a sestavit edukační program do hodiny výtvarné výchovy. Téma smrti a umírání studentka dokázala zpracovat velmi zdařile, a to i s ohledem na jeho citlivost. Autorka vytvořila důvěrný prostor, který nabízí řešení v emocionálně náročné situaci života a pomáhá uchopit události související se smrtí.

2. Obsahové zpracování

(originalita řešení, náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh atd.):

Z metodologického a teoretického hlediska vychází bakalářská práce ze zásad a postupů umělecko-historického bádání. Studie je zaměřena nejen na identifikaci a interpretaci zobrazení smrti ve středověkém umění Evropy od 11. do 16. století, ale také na genezi a vývoj námětu Tance smrti se zájmem o širší sociálně-historický kontext. Samotné téma „smrti“ je velmi náročné k uchopení a pochopení vůbec, proto se studentka,

vědoma si všech těžkostí, rozhodla nalézt oporu teoretického východiska v umění a kultuře středověku, a vzhledem k (a také díky) velkému časovému odstupu daného období, téma uchopila s nadhledem jako společensko-kulturní fenomén doby dávno minulé. Autorčina pozornost se zaměřila také na specifický fenomén obrazu Tance smrti, jeho vznik, vývoj a uplatnění motivu ve výtvarném umění. Umělecko-historické bádání doplnila i o řadu doprovodných vyobrazení, která velmi dobře ilustrují téma bakalářské práce. Vlastní pedagogická reflexe je vystavena díky důkladnému studiu a pochopení historického tématu novátorským a kreativním, přičemž si je autorka vědoma i jisté morbidnosti tématu, k němuž je potřeba přistupovat s velkou dávkou empatie a citlivosti, aby mohla úspěšně objasnit danou problematiku současnému perceiverovi. Textovou část doprovází velmi bohatá a názorná obrazová příloha.

3. Charakteristika a hodnocení formy, technické i řemeslné složky práce

Práce je zpracována velmi svědomitě, se zájmem o prohloubení znalostí dané problematiky a pochopení širšího historického i sociálního kontextu, s uplatněním odborných znalostí i odborné literatury k zadanému tématu. Teoretický úvod uvádí čtenáře do problematiky od obecných definic k vizuální proměně zobrazování „smrti“ a umírání napříč kulturami a náboženstvími. Umělecko-historická analýza zobrazování smrti ve výtvarném umění středověku pomohla autorce vytvořit teoretickou bázi pro jasné a názorné uchopení obecného fenoménu smrti v širších souvislostech, zejména seznámení se s historickým vývojem a dobovými okolnostmi, které reflektují proměnu přemýšlení nad posledními věcmi člověka v současnosti.

4. Formální náležitosti

(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů, příloh atd.):

Jazykový projev bakalářské práce je co do odborného hlediska na vysoké úrovni. Autorka adekvátně užívá odbornou terminologii. Stylisticky je práce vytříbená a jazykově kultivovaná. Vhodný výběr slov, slovních obrátů, plynulá stavba vět a jejich spojení v souvislý text bez gramatických chyb vytváří konzistentní text, který i přes svou odbornost neztrácí na čtivosti. Citace splňují požadované parametry, stejně tak i formální správnost odkazů na literaturu. Grafická i technická stránka písemné práce je na velmi dobré úrovni. Přehledné členění kapitol a podkapitol zachovává svůj logický smysl a význam. Struktura textu je čtenáři dobře srozumitelná.

Práce je doplněna o velké množství kvalitní obrazové přílohy, rovněž se všemi řádnými citacemi a odkazy na zdroje.

5. Původnost práce

Hodnocené dílo prošlo/neprošlo* databází Theses v modulu IS/STAG

(*nehodící se škrtněte.)

Datum kontroly: 30.4.2024

Datum posouzení: 7.5.2024

Kopie souhlasí s originálem dle čl. 4 odst. 5 Směrnice rektora č. 33R/2017

Počet podobných dokumentů: 4
Nejvyšší míra podobnosti: 7%

6. Stručný komentář hodnotitele

(rozsah práce, celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek a zpracování):

Bakalářskou práci s názvem „Fenomén smrti ve výtvarném umění“ hodnotím jako velmi zdařilou práci, která spojuje přednosti uměnovědného, obecně historického, sociologického a didaktického textu.

Práce je zároveň pečlivá v dodržování metodologických postupů co do jasnosti definic, uvedení do bibliografie a v neposlední řadě v preciznosti práce s odbornou terminologií.

Téma bakalářské práce implikuje metafyzickou otázku, co se vlastně dozvídáme o smrti, když na smrt pohlížíme? Paradoxně vidíme něco, co vůbec není. Ukazuje to, co v obraze není, ale může se v něm pouze zjevovat.

Studentka pracuje s konceptem odvěké snahy či touhy zobrazit a tím i „zhmotnit“ – to, co je abstraktní, to, co je za hranicí našeho fyzického světa, ale to, co se nás bezprostředně dotýká.

V moderním chápání „magického pohledu na svět“ je podceňována schopnost symbolizace, která se v minulosti uplatňovala při rituálním jednání, proto se autorka zaměřila na analýzu fenoménu Tance smrti jako společenského rituálu, který vychází z tanečního představení jako symbolu společenské identity.

Při rituálním obřadu si jedinec nachází své místo ve společenském řádu dané komunity. „Katastrofa“ smrti je tak vyměněna za kontrolu nad smrtí tím, že si komunita společným aktem navrácí svůj řád. Smrt, ze své podstaty asociální, může být následně reinterpretoována jako prvek společenského řádu.

Smrt, která je neviditelná a přitom všudypřítomná, je dnes „vyobcována“ na okrajové místo (smuteční síně, hřbitovy), v obraze však získává symbolické (konkrétní) tělo, s nímž máme možnost se resocializovat. Uchopení a pochopení obrazu „smrti“, tedy snaha aktivně se „zmocnit“ smrti (například výtvarnou činností), umožňuje její racionalizaci a normalizaci. Autorka detailní rozborem ikonografického námětu „zobrazení smrti“, nabízí ve své pedagogické reflexi možnost tvůrčím a citlivým způsobem převzít aktivitu, kdy nezůstáváme pasivně vydáni na milost a nemilost zážitku smrti. Pedagogovi tento přístup otevírá cestu k uchopení problematiky v edukačním procesu, kdy spoluvytvářením aktivní reakce na narušení života společenství hledá způsob k obnovení přirozeného řádu.

Téma bakalářské práce otevírá se tak mimo jiné dotýká i otázek antropologie obrazu, která se ptá na počátky, aby pochopila symbolické úkony, které provádíme při nakládání s obrazy.

7. Otázky a připomínky na autora práce k bližšímu vysvětlení při obhajobě

(max. 3):

1. Jak byste stručně charakterizovala ikonografický vývoj zobrazování postavy smrti, jmenujte zásadní milníky, které se promítly do proměny podoby personifikace smrti.
2. Podle jakého kritéria jste zvolila daná vyobrazení do Vaší vyučovací hodiny (s.31–32)?
3. Jak se během psaní bakalářské práce proměnilo Vaše vnímání smrti?

8. Navrhovaná známka

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): **výborně**

Datum: 16. 5. 2024

Podpis: Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.
